

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: Marcela JIRÁSKOVÁ

Vysoká škola: Pedagogická fakulta JU

Katedra: bohemistiky

Aprobace: čeština - němčina

Datum odevzdání posudku: 19. května 2006

~~Recenzent*~~

Vedoucí*] diplomové práce

doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Přejatá slova ve slovní zásobě Jindřicha Hýzrla
[téma]

z Chodů

Diplomová práce má za cíl přispět k poznání slovní zásoby 16. a 17. století, jež není dosud lexikograficky v úplnosti zpracována. Materiálovým zdrojem se stala edice nazvaná Příběhy Jindřicha Michala Hýzrla z Chodů (1979). Jde vlastně o paměti, jež Hýzrle sepsal v němčině a v češtině. Oba texty zůstaly v rukopise, edice byla jejich prvním širším zpřístupněním. Diplomantka se soustředila především na slova přejatá z němčiny, latiny a některých dalších evropských jazyků. Excerpované přejímky roztřídila podle slovního druhu (substantiva, adjektiva, slovesa) a podle tematické příslušnosti na slova ze šlechtického a vojenského prostředí a na slova vztahující se k cestování. Pro klasifikaci německých přejímek se dalším kritériem stalo jejich stáří a historické období německého jazyka, z něhož pocházely. Dále u nich diplomantka sledovala příznakové hláskové změny, s nimiž byly z mluvené němčiny do češtiny přejaty, jejich adaptaci a začlenění do českého jazykového systému. Přejímky z latiny klasifikovala především z hlediska formálního, to jest, jak se přizpůsobily českému deklinačnímu a konjugačnímu systému. Zbývající menší a obtížně určitelnou skupinu pak tvořily přejímky z jiných románských jazyků (francouzštiny, italštiny, španělštiny), dále z angličtiny aj. Práce tohoto typu je velmi náročná a obtížná, vyžaduje solidní znalosti němčiny a historie obou jazyků, přesnost a důslednost při hledání slov. Diplomantka pracovala s různými lexikografickými kompendii včetně cizojazyčných. Mé připomínky se týkají těchto nedostatků: V případě slovníku, kde jsou dva autoři, je třeba uvádět obě jména (viz Boková - Spáčilová). Některá slova bych při klasifikaci řadila do jiné tematické skupiny (např. mušketýr/s. 38, kapitán/s. 40 do vojen. prostředí). V některých případech není přesná citace dokladu, případně mohla být úplnější (doplněním z obou hlavních zdrojů - Newerkla a Boková-Spáčilová, jako např. drabant: B.-S. mají přesněji pěší voják a další významy, nebo: knecht - nejen sluha, ale i pěší voják, člen družiny, posel, pomocník apod. Jindy zase má přesnější údaj Newerkla, např. v případě rospajerter/s. 387, rystkomora/s. 389). Při určování období, z něhož bylo slovo přejato, se diplomantka inspirovala také pracemi S. M. Newerkly a Bokové-Spáčilové. Za adaptovanou přejímku ze stříhn. bych nepokládala sloveso puntovat, sloveso buršovat není ve sl. Bokové-Spáčilové. Newerkla nemá přímo slovo frajpajter (DP s. 47), jen pajt/s. 332. Pozor na mechanické citování lat. významů, u sloves stačí lat.

*] Nehodící se škrtněte

slovesný infinitiv (viz s. 56/2.3 v textu). K přejímkám z ruštiny bych neřadila plena, jde o slovo praslovanské (viz ESM). Přes uvedené nedostatky prokázala diplomantka schopnost poradit si s historicky i jazykově náročným lexikálním materiálem a splnila stanovený cíl diplomové práce.

Práce je doplněna utříděným soupisem toponym užitých v textu, autor užíval endonyma i exonyma (Baden, Hanau; Rakousy, Elstasy aj.), střídal německý i český název (Engeland/Anglie, Nýklšpurk/Mikulov). Diplomantka si všimla také neustáleného a výslovností i hláskovými změnami poznamenaného přepisu těchto jmen. Do širšího úvodu pojala informace o osobnosti Hýzrla z Chodů, o krýksmanských službách, o cestování v 16. a 17. století a cestopisné literatuře, pojednání o jazyce v této době.

Za cenné pokládám utřídění excerpovaného materiálu, vyhledání významů slov a zařazení přejímek z němčiny na časové ose. Přestože soubor excerpovaných slov je pouze výběrový (některá slova se nepodařilo dohledat), je přínosem pro další badatele, neboť se pokouší vyplnit citelnou mezeru ve slovní zásobě češtiny doby střední. Slovník z této doby vzniká v elektronické podobě na Ústavu pro jazyk český v rámci grantového projektu.

Doporučuji práci k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: v e l m i d o b ř e

Marie Zanečková

.....
podpis vedoucího - recenzenta diplomové práce

V Českých Budějovicích

dne 19. května

2006

Stupeň kvalifikace:

v ý b o r n ě

v e l m i d o b ř e

d o b ř e

n e v y h o v ě l